

Horváthy Balázs

A SZELLEMITULAJDON-JOGOK VÉDELME ÉS AZ EU KÖZÖS KERESKEDELEMPOLITIKÁJA*

I. Bevezető

A szellemitulajdon-jogok nemzetközi szabályozása ugyan évszázados múltra tekint vissza, a nemzetközi kereskedelmi jogi szabályozás és a szellemitulajdon-jogok védelmének közvetlen összefüggései csak az elmúlt néhány évtizedben kerültek a szakmai érdeklődés középpontjába. A nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok intenzívvé válásával párhuzamosan nyert igazolást, hogy mint a szellemitulajdon-jogokat sértő, illetve a védelem hiányosságait kihasználó termékek forgalmával mint a nemzetközi kereskedelmet közvetlenül befolyásoló tényezővel kell számolni. Egyértelművé vált az is, hogy nemcsak a hiányos jogi keretrendszer, hanem önmagában az egyes országok eltérő szabályozása, védelmi szintjének különbözősége is közvetlenül meghatározza a nemzetközi kereskedelmi forgalmat. A védelem megsértése, valamint a védelem eltérő szintje tehát a szellemitulajdon-jogok tárgyát képező árukra nézve hasonló hatást fejthet ki, mint egyéb, klasszikusnak tekinthető (pl. nem tarifális) külkereskedelmi korlátozó eszközök.

Az uniós jog e felismerés „kísérleti terepének” is számít, hiszen a közös piac kialakítása során a tagállamok már idejekorán szembesültek a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi hatásaival, és mindazokkal az – elsősorban versenyjogi természetű – vonatkozásokkal, amelyek a szellemitulajdon-jogok territoriális jellegéből adódtak. A közös piac harmonizációs célú jogalkotási háttere adott volt, ennek köszönhetően az elmúlt évtizedekben az Európai Unión belül a szellemitulajdon-jogok védelmének többszintű rendszere épülhetett ki. Az uniós szabályozás megkísérelt lépést tartani a szellemi tulajdon tárgyának egyre nagyobb differenciáltságával újabb és újabb intellektuális termékek védelmének kialakításával, viszont a nemzetközi szintű közösségi fellépés keretei – a Lisszaboni Szerződés reformjáig – korlátozottak voltak. Az alábbi írás célja, hogy a fentiekben kijelölt metszetet, vagyis a nemzetközi kereskedelem és a szellemitulajdon-jogok összefüggéseit a közös kereskedelem-politika reformjainak tükrében mutassa be.

* Tudományos munkatárs (MTA TK Jogtudományi Intézete). A tanulmány az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjának (Stipendium für Nachwuchswissenschaftler) keretében folytatott kutatás eredményeinek felhasználásával készült.

II. A szellemi tulajdon-jogok hatásköri keretei a közös kereskedelempolitikában

A GATT uruguayi fordulóját és a TRIPS-megállapodás megkötését megelőzően a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi aspektusa a közösségi gyakorlatban hatásköri problémaként érdemben nem jelentkezett. Az Európai Bíróság dinamikusnak nevezhető értelmezése¹ alapján – hasonlóan a szolgáltatási kereskedelemhez – a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai elvben a közös kereskedelempolitika hatásköri rendszerének részét képezték. Ennek megfelelően a közös kereskedelempolitika hatásköre az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Szerződés (EGKSZ) akkori számozás szerinti 113. cikke alapján jogalapot biztosított közösségi aktusok kibocsátásához e területen is. Példaként említhető a kereskedelempolitikai hatáskörben elfogadott azon rendelet, amely a hamisított termékekkel szembeni fellépés kereteit határozta meg,² valamint az ún. új kereskedelempolitikai eszköz.³ Ez utóbbi rendelet összekapcsolta a nemzetközi kereskedelmi jog és – többek között – a szellemi tulajdon-jogok oltalmának kérdéseit is, ennek érdekében speciális eljárásban a közösségi iparágazatok panasza nyomán akár kereskedelmi szankciók alkalmazását is lehetővé tette olyan államokkal szemben, amelyek nem biztosították a szellemi tulajdon-jogok megfelelő védelmét, vagy e tekintetben hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak a kereskedelmi partnereik között. Olyan esetben viszont, ha a kérdéses eszköz már túlmutatott a közös kereskedelempolitika alapszerződési keretein, a közösségi jogalkotó kiegészítő hatásköri alapra is hivatkozott. Ennek megfelelően fogadtak el egyezményt a jogharmonizációs klauzulára (korábbi EGKSZ 100. cikk),⁴ valamint a korábbi speciális kiegészítő hatáskört lehetővé tevő cikkekre (korábbi EGKSZ 116. cikk)⁵ hivatkozással ebben az időszakban.

¹ A hatásköri dinamikához l.: *Vincze Attila*: EUMSZ 207. cikk. In: *Osztovits András* (szerk.): *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata*. Complex, Budapest, 2011; *Horváthy Balázs*: *A kereskedelempolitika dinamikus értelmezése a közösségi jogban*. Jogtudományi Közlöny, 2004. 10. sz., p. 337–352.

² Council Regulation (EEC) No 3842/86 of 1 December 1986 laying down measures to prohibit the release for free circulation of counterfeit goods (magyarul nem elérhető). A rendelet a közös kereskedelempolitika hatásköri alapja mellett a nyitott jogalkotási klauzulát (akkori számozás szerint EGKSZ 235. cikk) is meghivatkozta. A jogszabály későbbi változatát a magyar irodalomban elemezte: *Vida Sándor*: *Szellemi javakkal való kalózkodás elleni küzdelem az EK-ban*. Külgazdaság, Jogi Melléklet, 1996. 7–8. sz., p. 97. és köv.

³ Tanács 2641/84/EGK rendelet.

⁴ L. pl. a Tanács 87/54/EGK irányelve a félévezető termékek topográfiájának oltalmáról.

⁵ Az átmeneti rendelkezésnek tekinthető egykori EGKSZ 116. cikk tette lehetővé, hogy a közös kereskedelempolitika életbe lépését követően a közösségi hatáskörbe eső, nemzetközi gazdasági együttműködést érintő kérdésben a tagállamok közösen lépjenek fel. Ez értelemszerűen azon nemzetközi szervezetek, illetve egyezmények esetében volt lényeges, melyekben az EGK jogtechnikai értelemben nem számított szerződő félnek vagy tagállamnak (pl. GATT, WIPO stb.). Ezzel összhangban a Párizsi Unió Egyezmény módosításáról folyó tárgyalások során a Közösség az EGKSZ 116. cikk felhatalmazása alapján kibocsátott tanácsi határozat szerint koordinálta a tagállamok álláspontjait. A tárgyalási koordinációra utal: *Till Müller-Ibold*: *Handelsaspekte geistigen Eigentums sowie Investitionen*. In: *Christoph Herrmann, Horst G. Krenzler, Rudolf Streinz* (szerk.): *Die Außenwirtschaftspolitik der Europäischen Union nach dem Verfassungsvertrag*. Nomos, Baden-Baden, 2006. p. 119.

A Közösség külső fellépéséhez szükséges hatáskörök kérdése a GATT uruguayi felülvizsgálati fordulóján kidolgozott TRIPS-megállapodás⁶ megerősítésekor kapott nyomatékot, aminek következtében az Európai Bíróság 1/94. sz. véleményében⁷ átfogó jelleggel foglalkozott a kérdéses alapszerződési hatáskörökkel. Habár az uruguayi fordulón a TRIPS-megállapodásról folytatott tárgyalásokat – hasonlóan az árukereskedelmi területekhez – „egy kézben” a Bizottság maga koordinálta a Tanács mandátuma alapján, az Európai Bíróság véleményében a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi összefüggéseit leválasztotta a hagyományos árukereskedelmi hatásköri területekről, és arra a következtetésre jutott, hogy a TRIPS-megállapodás nem tartozik a Közösség kizárólagos hatáskörébe, hanem a kompetencia megoszlik a Közösség és a tagállamok között.⁸

Az Európai Bíróság argumentációjában hangsúlyos elemként az ún. benne foglalt külső hatáskörök doktrínájának⁹ elemzése jelent meg, amely azért is kerülhetett a bírósági érvelés középpontjába, mert a szellemitulajdon-jogok belső piaci keretrendszerének fejlődése akkoriban jutott intenzív szakaszba. A Bíróság véleményéből az vehető ki azonban, hogy a

⁶ A Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény (a továbbiakban: WTO-egyezmény) I. C) Melléklet: Megállapodás a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi vonatkozásairól. (A továbbiakban: TRIPS). Kihirdette: 1998. évi IX. törvény az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről. A Közösség szintjén megerősítette: Tanács 94/800/EK határozat a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről. Összefoglalóan l. *Hans-Joachim Prieß, Georg Matthias Berrisch* (szerk.): WTO-Handbuch. C.H. Beck, München, 2003. Az egyezményhez a hazai irodalomban l.: *Ficsor Mihály*: A nemzetközi jogvédelem és az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény: a TRIPS általános szabályai. Jogtudományi Közlöny, 50. évf. 1. sz., 1995, p. 26–38.; *Ficsor Mihály*: Az ipari tulajdon nemzetközi védelme és az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (út a TRIPS-hez). Jogtudományi Közlöny, 49. évf. 11–12. sz., 1994, p. 482–491.; *Tattay Levente*: A GATT Uruguayi fordulójának és a szellemi tulajdon. Magyar Jog, 43. évf. 5. sz., 1996, p. 286–294.; *Csikó Péter*: A TRIPS Egyezmény szerepe a nemzetközi iparjogvédelmi rendszerben. Iparjogvédelmi Szemle, 103. évf. 3. sz., 1998. június.

⁷ Az Európai Bíróság 1/94. sz. véleménye (1994. november 15.) EBHT 1994. I–5267. A TRIPS tekintetében l.: *Munkácsi Péter*: A TRIPS-megállapodás az Európai Bíróság döntéseiben – II. rész. Közösségi hatáskörök és a TRIPS-megállapodás a közös kereskedelem-politika terén. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 3. (113.) évf. 5. sz., 2008. október, p. 47–62.; *Boyth György*: A szellemi termékek európai közösségi jogvédelmének kapcsolódása az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezete és a Világkereskedelmi Szervezet szerződéséhez. Iustum, Aequum, Salutare, 3. évf. 4. sz., 2007, p. 61–76.; *Horváth Balázs*: Az Európai Unió és a Kereskedelmi Világszervezet kapcsolatának alapkérdései. Állam- és Jogtudomány, XLVII. évf., 4. sz., 2006, p. 577–610.

⁸ L. 1/94. sz. vélemény 105. bekezdés.

⁹ A benne foglalt hatáskörök elvét kimondta: 22/70. Bizottság kontra Tanács („ERTA-ügy”) (1971. március 31.) EBHT 1971. 263. 16. bekezdés. Ennek lényege, hogy a Közösségnek a nemzetközi szerződések megkötésére vonatkozó hatásköre nemcsak az alapszerződések kifejezett felhatalmazásából származhat, hanem az más rendelkezéseiből és a közösségi intézmények által e rendelkezések keretében elfogadott jogi aktusokból is levezethető. Az ERTA-ügy részletes elemzéséhez l.: *J. A. Winter*: Case 22/70, Commission of the European Communities v. Council of the European Communities. CML Rev., 1971. 8. sz., p. 550–556.; *Christoph Sasse*: Zur auswärtigen Gewalt der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft – Besprechung des AETR-Urteils des EuGH vom 31/03/1971. Europarecht, 1971, p. 208–241.

belső hatáskörök nem eredményeztek automatikusan külső hatásköröket is, ehhez szükséges lett volna, hogy a belső hatáskörök másodlagos jogharmonizációs aktusokon keresztül is érvényre jussanak. Más szóval a belső hatáskör megléte önmagában nem konstituálta a külső hatásköröket, a doktrína alapján csak akkor lett volna megállapítható a TRIPS vonatkozásában a hatásköri háttér, ha a közösségi jogalkotó már gyakorolta volna e kompetenciákat. A Bíróság ezt részterületenként vizsgálta, és arra a következtetésre jutott, hogy a TRIPS-megállapodás tekintetében a közösségi harmonizáció addig csak részlegesen történt meg.¹⁰ Néhány terület ugyan már leszábályozott volt, de sok helyen akkoriban még csak jogszabályjavaslatokat fogalmaztak meg, illetve számos kérdéskört még egyáltalán nem is érintett a közösségi jogalkotás. Példaként említi a Bíróság a védjegyek területét, ahol ugyan volt közösségi szabályozás (a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 89/104/EGK tanácsi irányelv), azonban azzal nem volt cél a teljes jogharmonizáció, az irányelv csak azon nemzeti jogszabályok közelítésére korlátozódott, amelyek a legközvetlenebbül érintették a belső piac működését. Nem volt akkoriban szabályozás a nyilvánosságra nem hozott műszaki információk védelme¹¹ és az ipari minták¹² tekintetében, viszont a szabadalmak vonatkozásában is csak nemzetközi szerződés volt hatályban, és nem közösségi jogi aktus (az európai szabadalmak megadásáról szóló Müncheneri Egyezmény).¹³

Ezek alapján a TRIPS-megállapodás által érintett területek közül egyedül azok voltak a közös kereskedelempolitikai hatáskör alá sorolhatók, amelyek közvetlenül áruk külkereskedelmi forgalmához kötődtek. Ez utóbbira példaként az Európai Bíróság a fent már említett, hamisított árukkal, „kalóztermékekkel” szembeni fellépést megteremtő rendeletet említette. A Bíróság nem tagadta, hogy a TRIPS ezen túlmutató területei is közvetlen kapcsolatban állnak a nemzetközi kereskedelemmel, viszont azok elsősorban – pl. harmonizációs szabályok előírásával – a közösségi belső piaci szabályozáshoz voltak kapcsolhatók. A fentiekből következően a TRIPS-megállapodást is – hasonlóan a teljes WTO-szerződés-csomaghoz – a tagállamok és a Közösség együttesen, vegyes szerződésben köthette meg. Ez végeredményben azt jelentette, hogy a korábbi dinamikus szemlélettel szemben a Bíróság a szellemi tulajdon-jogok védelme tekintetében is éles határvonalat húzott az áruforgalomhoz kapcsolódó és azon túlmutató területek közé.

Az Európai Bizottság, amely a közös kereskedelempolitika hatásköri egységességét szorgalmazta,¹⁴ a soron következő kormányközi konferenciákon is kitartott álláspontja mellett, és a közös kereskedelempolitika terjedelmét a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi aspek-

¹⁰ 1/94. sz. vélemény 103. bekezdés.

¹¹ L. TRIPS II. rész VII. fejezet 39. cikk.

¹² L. TRIPS II. rész IV. fejezet 25–26. cikk.

¹³ L. 1/94. sz. vélemény 103. bekezdés.

¹⁴ A Bizottság eredeti álláspontját a vélemény részleteiben is bemutatta, vö.: 1/94. sz. vélemény XII. fejezet.

¹⁵ Az Amszterdami Szerződéssel módosított Európai Közösséget létrehozó Szerződés (EKSZ) 133. cikk (5) bekezdése.

tusaira is ki kívánta terjeszteni. A Bizottság ambiciózus törekvéseihez képest az Amszterdami Szerződés csak részeredményeket hozott. A közös kereskedelempolitika hatásköri szabályozását kiegészítő szakasz a továbbiakban lehetőséget adott arra, hogy a Tanács egyhangú szavazattal kiterjessze a kizárólagos hatáskör terjedelmét a szellemi tulajdonról szóló nemzetközi tárgyalásokra és megállapodásokra annyiban, amennyiben azokra eredetileg nem terjedt volna ki a közös kereskedelempolitika kompetenciája.¹⁵ A kiterjesztés lehetősége ennek értelmében a Bíróság 1/94. sz. véleményében a közös kereskedelempolitika részeként említett, az áruforgalommal kapcsolatban álló területeken túlmutató kérdéseknél állt fenn. Meg kell állapítani azonban, hogy a Tanács ezzel a felhatalmazással a gyakorlatban nem élt.

Az előzőekhez képest a Nizzai Szerződés módosítása a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi aspektusai tekintetében is jelentős előrelépést eredményezett a közös kereskedelempolitika tárgyi hatályának egysége felé. A szerződési reform nyomán a közös kereskedelempolitika bizonyos korlátok mellett ki lett terjesztve a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló nemzetközi egyezmények tárgyalására és megkötésére.¹⁶ Azonban a Nizzai Szerződéssel módosított alapszerződési szöveg szóhasználata itt is jól mutatja,¹⁷ hogy a hatásköri kibővülés nem volt olyan széles körű, mint amilyen kiterjesztésre korábban az Amszterdami Szerződés elvben lehetőséget adott a Tanácsnak. Amíg az utóbbi – ahogy előbb látható volt – a szellemi tulajdonnal összefüggő egyezményeket átfogóan érinthette volna, addig a nizzai hatásköri expanzió csak a szellemi tulajdon kereskedelmi aspektusaira vonatkozott, ami fogalmilag megszorításként volt értelmezhető. Emellett viszont a fent ismertetett, Amszterdami Szerződéssel bevezetett klauzula is megmaradt az alapszerződésben, vagyis továbbra is fenntartotta a lehetőségét annak, hogy a Tanács a „kereskedelmi aspektusokon” túlmutató, a szellemi tulajdonnal összefüggő témakörökre is kiterjessze a közös kereskedelempolitikai hatáskört.¹⁸ A szerződési reform bizonyos korlátokat is bevezetett a hatáskörgyakorlással összefüggésben. Egyrészt egyhangú tanácsi döntés követelményét írta elő azokon a területeken, amelyeknél a belső szabályok esetében egyhangúságra volt szükség, vagy ha az érintett megállapodás olyan területet érintett, ahol a Közösség belső hatáskörét még nem gyakorolta, más szóval másodlagos forrásokat még az adott tárgykörben nem fogadott el. Emellett úgyszintén egyhangú döntéshozatalt írt elő az ún. horizontális egyezmények esetében, valamint a belső hatáskörök túllépésének korlátjaként harmonizációs tilalomról is rendelkezett.¹⁹ A Nizzai Szerződés a szellemitulajdon-jogok vonatkozásában a közös kereskedelempolitika hatásköri egységessége felé tett lépéseket, de e területek

¹⁶ L. összefoglalóan: *Horst G. Krenzler, Christian Pitschas: Progress or Stagnation? The Common Commercial Policy After Nice.* EFAR, 2001, 3. sz., p. 302.

¹⁷ Vö. a Nizzai Szerződéssel módosított EKSZ 133. cikk (5) bekezdése.

¹⁸ A Nizzai Szerződéssel módosított EKSZ 133. cikk (7) bekezdése.

¹⁹ L. a Nizzai Szerződéssel módosított EKSZ 133. cikk (6) bekezdését.

teljes beolvasztása nem történt meg. Összegezve tehát, a nizzai reformot követően a közös kereskedelempolitika körében a szellemitulajdon-jogokkal kapcsolatos hatásköröknek három réteget lehetett megkülönböztetni. Az első réteget az áruforgalommal közvetlenül összefüggő kérdések jelentették, melyek már az 1/94-es vélemény alapján is a közös kereskedelempolitika immanens részét képezték. Ennek lehatárolása gyakorlati problémát kevésbé okozott, a bírósági vélemény alapján viszonylag pontosan azonosíthatók az idetartozó konkrét, a szellemitulajdon-jogokkal összefüggő területek. Az akkori EKSZ 133. cikkének szerkezetéből levezethető volt, hogy ezeken a területeken a közösségi hatáskör nem csak a szerződéskötés lehetőségét foglalta magában, hanem kiterjedt az autonóm eszközök szabályozására és esetleges alkalmazására is. Vagyis az első szegmensbe tartozó tárgyköröknél a kereskedelempolitikai hatáskör teljesnek volt tekinthető, lényegét tekintve az megegyezett az árukereskedelmi hatáskörök sajátosságaival. A szellemitulajdon-jogok második hatásköri rétegét az előzőeken túlmutató, „kereskedelmi vonatkozások” jelentették, ahol a közösségi hatáskör csak a szerződéses eszközök alkalmazását tette lehetővé. A harmadik réteg pedig csak lehetőségként jelent meg továbbra is, mely szerint a szellemitulajdon-jogokkal összefüggő egyéb területekre is kiterjeszhetővé vált a közös kereskedelempolitika, de ez is csak a szerződéses eszközök alkalmazásának perspektíváját vetítette előre, a gyakorlatban ilyen, egyedi jellegű tényleges kiterjesztés ezután sem történt.

A teljes kép felvázolása érdekében a későbbi sikertelen ratifikáció miatt hatályba nem lépő Alkotmányos Szerződésről is érdemes néhány szót ejteni. Az Alkotmányos Szerződés előrelépett volna abban a tekintetben, hogy a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásait integrálta volna a közös kereskedelempolitika kizárólagos hatáskörébe,²⁰ melyhez fontos eljárási jellegű módosítások is társultak. Ezek alapján a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai tárgyában megkötendő megállapodás elfogadása során a főszabály szerinti minősített többségi eljárás helyett a Tanács egyhangú döntése lett volna szükséges, ha a megállapodás olyan rendelkezéseket tartalmazott volna, amelyek elfogadásához a belső szabályok esetében egyhangúságra lett volna szükség.²¹ A szellemitulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásait is érintette az Alkotmányos Szerződés harmonizációs tilalmi szabálya, amelynek a korábbiakhoz képest némileg átfogalmazott változata szerint a közös kereskedelempolitika területén átruházott hatáskörök gyakorlása nem sérthette az Unió és a tagállamok közötti hatáskörök elhatárolását, és nem vezethetett a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek harmonizációjához, amennyiben az Alkotmányos Szerződés az ilyen harmonizációt kizárta.²² Érdekességként említhető, hogy egy

²⁰ Alkotmányos Szerződés III-315. (1) bekezdés, l. ehhez *Horst G. Krenzler: Die Außenhandelsbefugnisse der EU. In: Jürgen Schwarze: Der Verfassungsentwurf des Europäischen Konvents. Verfassungsrechtliche Grundstrukturen und wirtschaftsverfassungsrechtliches Konzept. Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, p. 393.*

²¹ Alkotmányos Szerződés III-315. (4) bekezdés.

²² L. Alkotmányos Szerződés III-315. (6) bekezdés.

formálisnak tűnő kérdés – voltaképpen egy jelző – tekintetében a szöveget az Alkotmányos Szerződést előkészítő konvent eljárásának utolsó szakaszában megváltoztatta. Az eredeti javaslat ugyanis kifejezetten az Unió és a tagállamok közötti belső hatáskörök elhatárolására utalt, amelyből végül a „belső” kifejezés kikerült, előrevetítve a Lisszaboni Szerződés után is aktuális, a harmonizációs szabály hatásköri korlátozásának terjedelméről kialakult vitát, amire az alábbiakban a tanulmány még visszatér. Összegezve tehát, az Alkotmányos Szerződés lényeges hatásköri kibővülést eredményezhetett volna a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi aspektusai vonatkozásában, amely nemcsak a szerződéses eszközök, hanem az autonóm intézkedések tekintetében is lehetővé tette volna az Európai Unió külső fellépését. Harmonizációs tilalmi szabályával azonban az Unió közös kereskedelempolitikai hatáskörének bizonytalan korlátját vezette volna be.

III. A szellemitulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai a közös kereskedelempolitika hatályos szabályai alapján

a) A közös kereskedelempolitika hatályának kiterjesztése

Az Alkotmányos Szerződés fenti célkitűzését végül a Lisszaboni Szerződés valósította meg. Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) új számozás szerinti 207. cikk (1) bekezdése alapján már kétséget kizáróan az Unió kizárólagos hatáskörébe esnek a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai is. A hatásköri felhatalmazás átfogó jellegű, szemben a Nizzai Szerződés hatásköri kiterjesztésével, ezáltal nemcsak a szerződéses eszközök, hanem autonóm intézkedések alkalmazását is lehetővé teszi a jövőben, melyek a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásait érintik.

Mindemellett nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az alapszerződés megfogalmazása bizonyos értelemben korlátozó jellegűnek is tekinthető, hiszen a szellemitulajdon-jogokkal összefüggő hatáskör terjedelmét a „kereskedelmi vonatkozásokra” szűkíti. Az utóbbi fogalom már az Alkotmányos Szerződés kapcsán sem volt egyértelmű, és különböző következtetésekre adott lehetőséget. Figyelembe véve az Európai Bíróság 1/94. sz. véleményét és az azt követő alapszerződés-módosításokat megállapítható, hogy a „kereskedelmi vonatkozások” mint szélesebb kategória magában foglalja az áruforgalommal közvetlenül összefüggő kérdéseket is. Következésképpen a szellemitulajdon-jogok Nizzai Szerződésnél említett első két rétege a legújabb alapszerződési reform után továbbra is kizárólagos hatásköri területet jelent. Sőt, az ott második réteggént említett „kereskedelmi vonatkozásokon” még túl is megy tartalmilag a hatásköri expanzió, mivel ez már az autonóm eszközöket is felöleli. E területen – nevezetesen a szellemitulajdon-jogok kereskedelmi aspektusai tekintetében – a hatáskör terjedelme a Lisszaboni Szerződést követően tehát teljesen azonos a klasszikus, árukereskedelmi területre eső uniós kompetenciával.

Mindettől függetlenül a „kereskedelmi vonatkozások” jelentése némi magyarázatot igényel. Célszerű az értelmezés során a fogalom nemzetközi kereskedelmi jogi relevanciáját, nevezetesen a TRIPS-megállapodás fogalmi rendszerét is alapul venni. Habár az alapszerződés és a TRIPS-megállapodás hivatalos magyar fordítása egyaránt a „szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásai” kitéltet alkalmazza, más uniós hivatalos nyelveken a két szerződés terminológiája között árnyalatnyi különbséget lehet felfedezni. Példának okáért, az alapszerződés angol változata „*commercial aspects of intellectual property*”, míg a TRIPS a „*trade related aspects of intellectual property*” kifejezést használja. Hasonló módon némileg eltérnek a német és a francia szövegváltozatok is.²³ Az eltérő megfogalmazás azonban inkább csak stilisztikai különbségnek tűnik, ezért a „kereskedelmi vonatkozások” jelentéséből nem érdemes messzemenő következtetéseket levonni, ezáltal az alapszerződésben megjelenő fogalom a TRIPS-megállapodásra történő utalásként is felfogható.

Az a tény azonban nem kerülhető meg, hogy tartalmi szempontok alapján a fogalom terjedelme az irodalomban meglehetősen vitatottnak tekinthető, és ezzel kapcsolatban kétféle értelmezés vezethető le. A szűkebb értelmezés szerint a „kereskedelmi vonatkozás” statikus fogalom, vagyis a TRIPS által jelenleg lefedett kérdéseket magában foglalja, de az egyezmény hatókörének esetleges későbbi kibővítése után a közös kereskedelempolitika már nem lesz elegendő az adott megállapodás megerősítéséhez. Ezzel szemben áll a dinamikus értelmezés, mely szerint a TRIPS viszonyainak későbbi fejlődéséhez megfelelően illeszkedik a közös kereskedelempolitikai hatáskör. A Nizzai Szerződés korábbi kereskedelempolitikai koncepciója inkább az első, statikus változatot erősítette, hiszen egyrészt az irodalom sem támasztott kétségeket azzal szemben, hogy a Nizzai Szerződés hatásköri kiterjesztésének célja az volt, hogy a közös kereskedelempolitika hatásköre képes legyen a TRIPS-megállapodást átfogni.²⁴ Másfelől a fent említett, akkori számozás szerinti EKSZ 133. cikk (7) bekezdése egyenesen ezáltal kaphatott értelmet, az ugyanis éppen azokra a területekre adta meg a hatásköri kiterjesztés lehetőségét a Tanácsnak, melyekre a közös kereskedelempolitika egyébként nem terjedt ki.

A Lisszaboni Szerződést követően viszont problematikus lenne e gondolatmenet mentén továbbhaladni, mivelhogy a korábbi EKSZ 133. cikk (7) bekezdésnek megfelelő, tehát a Tanácsnak hatásköri kiterjesztést biztosító szabályt itt már nem találunk. Így amennyiben a statikus értelmezést fogadjuk el, azzal lényegesen korlátozzuk a lisszaboni reform szellemi tulajdon-jogokat érintő hatásköri reformjának terjedelmét. Praktikusan a statikus

²³ Az alapszerződés francia változata a „*les aspects commerciaux de la propriété intellectuelle*”, a német változata a „*Handelsaspekte des geistigen Eigentums*”, míg a TRIPS az „*Aspects des droits de propriété intellectuelle qui touchent au commerce*” (ADPIC); „*Handelsbezogene Aspekte der Rechte des geistigen Eigentums*” kifejezést alkalmazza.

²⁴ Eberhard Grabitz, Meinhard Hilf, Martin Nettesheim: *Das Recht der Europäischen Union* (43. kiegészítés). C.H. Beck (Beck Online), München, 2011, EUMSZ 207. cikk, 35. széljegyzet.

értelmezés azt jelentené, hogy a Lisszaboni Szerződést követően az Unió nem köthetné meg a TRIPS-megállapodás módosításait, és a hatásköri egység biztosításához már a tanácsi kiterjesztés lehetősége sem állna fenn. Az ilyesfajta korlátozás tehát szembemenne a hatásköri kiterjesztéssel elérni kívánt célkitűzéseknek is,²⁵ ezek alapján logikailag a Lisszaboni Szerződést követően a dinamikus álláspont tűnik inkább támogathatónak.

Bizonyos tekintetben azonban a fenti értelmezési vita már némileg túlhaladott. Érdeemes ugyanis újra vizsgálni az Európai Bíróság által az 1/94. sz. véleményben a benne foglalt hatáskörök elvével összefüggésben meghatározott szempontokat. Ennek alapul vételével ugyanis az EU külső hatásköre a szellemitulajdon-jogok területén ma már lényegesen kiterjedtebbnek tűnik, mint amilyen hatásköri terjedelmet egyébként az EUMSZ 207. cikk (1) bekezdése a Lisszaboni Szerződést követően biztosít. Ennek oka, hogy az elmúlt közel két évtizedben a belső piaci jogalkotás körében a szellemitulajdon-jogok területén is széles körben jelent meg szabályozás. Következésképpen, ha az Európai Bíróság 1/94-es véleményének gondolatmenetét vesszük alapul, a benne foglalt hatáskörök teóriája szerint a belső hatáskörök és a kellő mélységű jogharmonizációs tevékenység eredményeképpen mára az Unió szerteágazó külső hatáskörgyakorláshoz is felhatalmazást kaphat.²⁶ Leegyszerűsítve tehát, az a lényegi kérdés, hogy megalapozható-e a külső hatáskör annak érdekében, hogy a belső hatáskör kapcsán előírt védelmi szint a szellemitulajdon-jogok oltalmának területén harmadik országokkal szemben – nemzetközi megállapodások révén – is biztosítható legyen.²⁷

A Lisszaboni Szerződést követően a belső hatásköri jogalapot az EUMSZ 118. cikke biztosítja, amely az uniós és a tagállamok osztott hatáskörébe utalta a jogharmonizációs célú jogalkotást a szellemitulajdon-jogok védelmének területén.²⁸ De emellett a szellemitulajdon-jogok terén az elmúlt időszakban számos anyagi jogi jogszabály került elfogadásra az általános jogharmonizációs klauzulára (korábbi EKSZ 95. cikk, jelenlegi EUMSZ 114. cikk), valamint a nyitott jogalkotási klauzulára (korábbi EKSZ 308. cikk, jelenlegi EUMSZ 352. cikk) hivatkozással, így már az Alkotmányos Szerződés kidolgozásakor felvetődött,

²⁵ Ehhez l. *Markus Krajewski*: The Reform of the Common Commercial Policy: Coherent and Democratic? In: *Andrea Biondi, Piet Eeckhout*: EU Law after Lisbon. Oxford University Press, Oxford, 2010.

²⁶ Horizontális jellege alapján az egyik legfontosabb eredmény: az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről. A szellemitulajdon-jogok uniós szabályozását összefoglalóan mutatja be *Tervor Cook*: EU Intellectual Property Law. Oxford University Press, Oxford, 2010.

²⁷ EUMSZ 216. cikk.

²⁸ EUMSZ 118. cikk: A belső piac létrehozása, illetve működése keretében az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket fogad el a szellemitulajdon-jogok Unión belüli egységes oltalmát biztosító európai oltalmi jogcímek létrehozására, valamint egy uniós szintű központi engedélyezési, koordinációs és ellenőrzési rendszer megteremtésére. Az európai oltalmi jogcímekre vonatkozó nyelvhasználati rendet a Tanács állapítja meg különleges jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, egyhangúlag határoz.

hogy a harmonizációs eredmények nyomán a benne foglalt hatáskörök teóriája értelmében megalapozott lehet az uniós külső hatáskör is.²⁹

Kétségtelen, hogy a belső piaci normarendszernek a szellemi tulajdon-jogokat érintő vetülete az egyik leginkább szabályozottnak tekinthető ágazat. Ha az egyes területek integráltságát összevetjük, voltaképpen ma már csak a szabadalmi jog az a terület, ahol még nem jutottak révbe teljes egészében az uniós törekvések. Az egységes hatályú európai szabadalmi rendszer³⁰ tárgyalása többnyire nyelvi kérdések miatt³¹ húzódott el hosszú időn keresztül, és a kompromisszumot végül nem sikerült minden tagállam között kialakítani. Ennek eredményeként 2011-ben megerősített együttműködés keretében – Olaszország és Spanyolország kimaradása mellett – döntöttek a tagállamok a szabadalmi rendszer bevezetéséről, amely feltételezhetően 2014. január 1-jén fog életbe lépni.³² A szabályozás sajátossága, hogy nem jogharmonizáció, hanem jogegységesítés útján fog közvetlenül alkalmazandó joganyagként hatályba lépni a megerősített együttműködésben részt vevő 25 tagállamban. Tekintettel arra azonban, hogy az egységes szabadalmi oltalom rendszeréből két tagállam végül kimarad, így a benne foglalt hatáskörök elve alapján e területen a belső uniós jogalkotás önmagában nem alapozza meg az Unió kizárólagos külső hatáskörét. Másképpen megfogalmazva, a szabadalmi jog területén a belső jogalkotási eredmények önmagukban – a kifejezett alapszerződési felhatalmazás hiányában – nem alapozzák meg a kizárólagos uniós kompetenciát átfogó jellegű, szabadalmi jogi tárgyú nemzetközi szerződések megkö-

²⁹ *Till Müller-Ibold*: i. m. (5), p. 122. és köv.

³⁰ Az egységes szabadalmi oltalom nem egyezik meg az Európai Szabadalmi Egyezmény által megalapozott európai szabadalommal. Az európai uniós szabadalom lehetővé fogja tenni magánszemélyek és társaságok számára a megerősített együttműködésben részt vevő 25 EU-tagállamon belül egységesen érvényes szabadalom bejegyzését. Emellett a területi hatályban is jelentős az eltérés, mivel a Müncheneri Egyezmény részesei egyes Unión kívüli államok is, nevezetesen: Albánia, Horvátország, Izland, Liechtenstein, Macedónia, Monaco, Norvégia, San Marino, Svájc, Szerbia és Törökország. Sőt, az európai szabadalmak – az érintett országok és az ESZH között létrejött együttműködési megállapodások alapján – kiterjeszthetők Bosznia és Hercegovinára, valamint Montenegróra (kiterjesztési államok) is. Részletesen az egységes szabadalmi oltalomhoz l.: *Palágyi Tivadar*: Az egységes hatályú európai szabadalom és a tervezett új szabadalmi bíróság. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 6. (116. évf.) 4. sz., 2011. december, p. 5–20.

³¹ L. ehhez: *Filip Krpelka*: National Language as Fundamental Value of State and Law and Proposed Single Patent of the European Union. In: Az állam és jog alapvető értékei, II. kötet (szerk.: *Smuk P.*). [SZE DFÁJK, Győr, 2010, p. 84. és köv.

³² A fogalmazásbeli bizonytalanság oka, hogy 2012 nyarán a tagállamok között egyes részproblémák kapcsán újra fellángolt a szabadalmi oltalom körüli vita, pl. az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali jogával összefüggésben. Időközben a tagállamoknak a nézeteltéréseket sikerült feloldaniuk, és közvetlenül a jelen tanulmány lezárását megelőzően, 2012. december 11-i ülésén az Európai Parlament is döntött első olvasatban a jogszabálycsomag elfogadásáról. Ennélfogva az egységes oltalmat megalapozó két rendelet hatálybalépéséhez a parlamenti döntésen túl már csak a Tanács részéről szükséges a formális jóváhagyás. Az egységes szabadalmi bíróság esetében – mivel ott nem rendeletről van szó – az alapul szolgáló egyezmény aláírása van hátra, amely 2013. februárjában várható. Hatálybalépéséhez legalább 13 tagállam ratifikációja szükséges, amelynek az Egyesült Királyságot, Franciaországot és Németországot mindenképpen magában kell majd foglalnia.

téséhez, vagyis ebben a tekintetben az EU külső fellépése a közös kereskedelempolitika által biztosított „kereskedelmi vonatkozásokra” korlátozódik.

Hangsúlyozandó azonban, hogy a szellemi tulajdon-jogok más területein az uniós szabályozási fejlemények lényegesen szélesebb körben alapozhatnak meg külső hatásköröket, mint amilyen terjedelemben a közös kereskedelempolitika biztosítja explicit módon az Unió nemzetközi szintű fellépési lehetőségét. Ebben az olvasatban tehát az uniós hatáskör „kereskedelmi aspektusra” történő korlátozásának nagy gyakorlati jelentősége nincs, hiszen végeredményben a szabadalmi jogot leszámítva a benne foglalt hatáskörök teóriája szerint az uniós kompetencia – a szerződéses eszközök vonatkozásában – a kereskedelmi aspektusokon túlmutató kérdésekben is megalapozható.

b) A hatáskör gyakorlásának szabályai és korlátai

Az EUMSZ 207. cikk (6) bekezdése³³ átemeli az Alkotmányos Szerződés harmonizációs tilalmi rendelkezését, amelynek jelentősége és szerepe – ahogy arra fent már utaltunk – meglehetősen vitatott volt, és e kérdőjelek megmaradtak a Lisszaboni Szerződést követően is.³⁴ A szerződés szövege két kötelezettséget nevesít, egyrészt a közös kereskedelempolitika területén átruházott hatáskörök gyakorlása nem sértheti az Unió és a tagállamok közötti hatáskörök elhatárolását, másfelől a közös kereskedelempolitikai hatáskörök gyakorlása nem vezethet a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek harmonizációjához, ha az ilyen harmonizációt az alapszerződés kizárja. Az első fordulat az Unió és a tagállamok közötti hatáskörmegosztás megerősítésének tűnik, voltaképpen egy magától értetődő kötelezettséget hangsúlyoz ki az alapszerződés, beleértve azt az evidenciát is, hogy a közös kereskedelempolitika területén a végrehajtási jogkör (és egyben kötelezettség) a tagállamok szintjén marad. Ezzel szemben a második fordulat többféleképpen értelmezhető. A rendelkezés egyfelől felfogható pusztán a tagállamoknak fenntartott belső hatáskörök kihangsúlyozásaként.³⁵ Ennek értelmében a harmonizációs tilalom csak a végrehajtási szabályok megalkotásának és a belső hatáskörök gyakorlásának a korlátját képezi, és nem zárja ki a külső hatáskörgyakorlást.³⁶ Más szóval az Unió az adott egyezményt a szolgáltatások kereskedelmének tárgyköriében megkötheti ugyan, de annak implementációja során az egyes területeken az esetleges

³³ EUMSZ 207. cikk (6) bekezdés: Az e cikkben a közös kereskedelempolitika területén átruházott hatáskörök gyakorlása nem sértheti az Unió és a tagállamok közötti hatáskörök elhatárolását, és nem vezethet a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek harmonizációjához, amennyiben a Szerződések az ilyen harmonizációt kizárják.

³⁴ Grabitz, *Hilf, Nettesheim*: i. m. (24), EUMSZ 207. cikk, 77. széljegyzet.

³⁵ Az Alkotmányos Szerződés vonatkozásában ebben az értelemben magyarázta *Markus Krajewski*: *External Trade Law and The Constitution Treaty: Towards a Federal and More Democratic Common Commercial Policy?* CML Rev., 42. évf., 2005, p. 115.

³⁶ Hasonló értelemben *Christian Tietje*: *Die Außenwirtschaftsverfassung der EU nach dem Vertrag von Lissabon. Beiträge zum transnationalen Wirtschaftsrecht.* Universität Halle, Wittenberg, 2009, p. 12. és köv.

harmonizációs korlátokkal számolnia kell. Ez az érvelés tehát azon esetek analóg helyzetéből indul ki, mikor egy adott megállapodás szerződéskötési és végrehajtási hatáskörei szétválnak.³⁷ Vagyis az Unió rendelkezik az egyezmény megkötésének hatáskörével, de a végrehajtás már a tagállamok feladata lesz. Figyelembe kell venni viszont, hogy az EUMSZ 207. cikk (6) bekezdése ennél tovább megy, hiszen nem a végrehajtási hatáskörök hiányára utal, hanem a hatáskör gyakorlását általánosan tiltja meg azokban az esetekben, ha az adott területen a harmonizáció kizárt. Kétségtelen, hogy az előző irodalmi értelmezés az Európai Bíróság által korábban követett dinamikus interpretációhoz hasonlóan a közös kereskedelempolitika egységességét, ezáltal az uniós fellépés hatékonyságát szolgálná, azonban a szövetszerző, logikai értelmezés alapján, továbbá a norma célját tekintve nem tűnik elfogadhatónak. Ezzel szemben tehát az EUMSZ 207. cikk (6) bekezdésében szereplő harmonizációs tilalom az uniós hatáskör gyakorlásának átfogó korlátjaként értékelhető. Ezek alapján a rendelkezés a hatáskörgyakorlást kizárja minden olyan esetben, ha az alapszerződés az adott területen nem teszi lehetővé a harmonizációt.³⁸ A Nizzai Szerződéssel módosított EKSZ talán világosabban fogalmazott, minthogy megtiltotta az érintett egyezmények a Tanács által történő megkötését. Ehhez képest a hatályos 207. cikk (6) bekezdése a hatáskör gyakorlásának tilalmáról szól, amely kétségtelenül enyhébb megfogalmazás, de ha ezt megkerülve a fenti értelmezésen alapuló következtetésre jutnánk, akkor az alapszerződés harmonizációt tiltó rendelkezései elveszítenék jelentőségüket. A közös kereskedelempolitika e korlátozó klauzulájának azonban a szellemi tulajdon-jogok kapcsán elenyésző a jelentősége, mert ezen a területen – ahogy arra fent utaltunk – a közösség kiterjedt külső hatáskörökkel is rendelkezik. Ebből kifolyólag a harmonizációs tilalom a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai tekintetében nem jelenti az uniós hatáskör tényleges korlátját.

Mindemellett hangsúlyozandó, hogy önmagában a közös kereskedelempolitika tárgyi hatálya és hatásköri jellege alapján nem lehet végérvényes következtetéseket levonni a tekintetben, hogy az alapszerződés mennyire hatékony fellépést tesz lehetővé az adott területen. Más szóval lényeges kérdés az uniós kizárólagos hatáskör terjedelme mellett, hogy az Unió milyen eljárások keretében gyakorolhatja e hatásköröket. E tekintetben mindenképpen fontos, hogy a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai a Lisszaboni Szerződést követően rendes jogalkotási eljárás és minősített többségi döntés alá tartozó tárgykörre válnak.³⁹ A minősített többségi döntés főszabálya alól azonban az alapszerződés kivételeket is megállapít. A szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi aspektusai vonatkozásában is érvényes az a korlátozás, mely szerint a Tanács egyhangú döntése szükséges, ha a belső szabályok esetében egyhangú határozathozatalt ír elő az alapszerződés,⁴⁰ amely követelmény a koráb-

³⁷ L.: *Krajewski*: i. m. (35), p. 116. és köv.

³⁸ *Grabitz, Hilf, Nettesheim*: i. m. (24), EUMSZ, 207. cikk, 77. széljegyzet.

³⁹ L. EUMSZ, 207. cikk (2) bekezdés.

⁴⁰ EUMSZ 207. cikk (4) bekezdés második albekezdés.

bi szabályozással azonos. A Nizzai Szerződéssel bevezetett szabályozáshoz képest viszont kiesett az az esetkör, amely egyhangúságot követelt meg akkor, ha a közös kereskedelem-politika körében megkötött megállapodással érintett belső hatáskört a Közösség még nem gyakorolta.

Mindezek alapján látható, hogy a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi aspektusai kapcsán is a közösségi módszer válik uralkodóvá, és emellett a reform nem lebecsülendő hozadéka az is, hogy a döntéshozatalban jelentős szerepet – társjogalkotói pozíciót – kapott az Európai Parlament. Ez a döntéshozatalon belül mindenképpen az egyes szereplők közötti hatalmi viszonyok átalakulását eredményezheti, nevezetesen a tagállamok irányában a Parlament erős kiegyensúlyozó szerepet tölthet be a döntéshozatalban.⁴¹

IV. Záró megjegyzések

A fentiek alapján elmondható, hogy a Lisszaboni Szerződés a kizárólagos hatásköri felhatalmazással széles nemzetközi mozgásteret biztosít az Európai Uniónak a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi aspektusai tekintetében. A Nizzai Szerződést követően még osztott hatáskörbe sorolt területek a közös kereskedelem-politika immanens részévé váltak, tehát a jövőben kizárólagos uniós hatáskörbe esnek. Az eljárási szabályok vonatkozásában azonban az e területekhez kapcsolódó nemzetközi megállapodások speciális státusza továbbra is fennmarad, vagyis a Tanács nem minősített többségi szavazattal, hanem egyhangú döntéssel határoz, ha a kérdéses megállapodás olyan rendelkezéseket is tartalmaz, amelyek elfogadásához a belső szabályok esetében egyhangúságra van szükség.

Belső hatásköreinek gyakorlásával az uniós jogalkotó a szellemi tulajdon-jogok szabályozásának nagy részében konkrét eredményeket ért el, ezért az uniós külső fellépés hatóköre – az ún. benne foglalt hatáskörök elve alapján – lényegesen szélesebb az EUMSZ 207. cikke által biztosított hatásköri keretknél, és sokkal kiterjedtebb a TRIPS megkötésekor, 1994-ben fennálló helyzethez képest. Ezek alapján nem kétséges, hogy a hatékony uniós fellépési lehetőség a TRIPS-megállapodás keretében folytatott további nemzetközi tárgyalásokon biztosított, majd az esetleges kötelezettségvállalások megtételéhez szükséges felhatalmazás jogalapja az alapszerződések hatályos szabályai szerint is jórészt megalapozható lesz. Viszont a benne foglalt hatáskörök elvének korábbi elemzése alapján feltételezhető, hogy a tagállamok megerősítésére továbbra is szükség lesz, mert néhány kivételes területen – mindenekelőtt a szabadalmak kapcsán – a belső hatáskör gyakorlása egyelőre nem eredményezett minden tagállamot egyaránt magában foglaló, uniós szintű jogharmonizációs eredményeket.

⁴¹ A szerződéskötési szabályok azonban a korábbi helyzethez képest jelentősen nem változtak. L. EUMSZ 207. cikk (3) bekezdés és 218. cikk. A korábbi 133-as bizottság „különbizottságként” került nevesítésre az alapszerződésben.